دکتر علی‌اصغر عبدی، کارشناس و فعال آموزشی و فرهنگی دانشگاه امیرکبیر:

دختران امروز بیش از هر زمان دیگری به الگویی همچون حضرت معصومه(س) نیاز دارند

این روزها مصادف با میلاد بانویی از تبار نور است که نامش دل دختران سرزمین‌مان را فرض می‌کند. حضرت معصومه(س)، نه فقط یک بانوی بزرگ دینی که تجسمی زنده از کرامت، علم، حیا، محبت و ایستادگی است. الگویی بی‌بدیل برای دخترانی که در پیچ وخم روزگار امروز، به دنبال نوری برای یافتن مسیر هویتی و روحی خود هستند. در شتاب بر از رنگ و صدای این روزها، دل دختران ما بیش از هر زمان دیگری، تشنه چنین معنایی است. معنایی که از درون بجوشد، عزت ببخشد، کرامت بدهد و راهی نشان دهد برای بودن، ماندن، اثر گذار بودن. در مصاحبه با دکتر علی اصغر عبدی، کارشناس و فعال آموزشی و فرهنگی دانشگاه امیرکبیر از خودمان، دختران ما و از چالش‌های آنها گفته‌ایم و مسیری که باید برایشان هموار کنیم. از الگویی که می‌تواند به آنها امید ببخشد و اعتماد به نفس بیاموزد. الگویی چون حضرت معصومه(س) که اهل معرفت، محبت، حیا، حضور، عبادت و اهل مسئولیت بود. متن زیر ماحصل گفت‌وگو با این دکتر برای الهیات است که می‌خوانید.

■■■

چگونه الگوگیری از سبک زندگی حضرت معصومه(س) می‌تواند به سلامت روانی و هویتی دختران امروز کمک کند؟

در انتخاب سبک زندگی، نوع دیدگاهی که برای زندگی خود انتخاب می‌کنید، اهمیت زیادی دارد به‌ویژه وقتی این دیدگاه به تربیت نسل‌های آینده خصوصاً دختران مربوط باشد. به‌عنوان شیعه، الگوهای اصلی ما ائمه معصومین (ع) هستند. رفتار و تعاملات آنها با دیگران اعم از انسان‌ها و حتی موجودات دیگر باید به‌عنوان الگوی زندگی ما قرار گیرد. برای تربیت صحیح باید ابتدا خود را در مسیری قرار دهیم که منجر به خودسازی درونی و بیرونی شود؛ چراکه فرزندان به ویژه دختران از رفتار و شخصیت والدین خود الگو می‌گیرند. در این زمینه، انتخاب همسر از مهم‌ترین مراحل تربیتی است. اگر والدین در انتخاب همسر دقت کنند، قدم‌های بعدی در تربیت فرزندان خصوصاً دختران به راحتی برداشته می‌شود. یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند بر تربیت دختران تأثیرگذار باشد، نوع برخورد پدر و مادر با یکدیگر و همچنین رفتار آنها با فرزندشان است. در این میان، رفتار محبت‌آمیز به‌ویژه از سوی پدر، نقشی حیاتی دارد. پدر و مادر باید در رفتار خود با دختران‌شان مهر و محبت را در اولویت قرار دهند، چراکه این رفتار به‌ویژه در جامعه امروز می‌تواند از انحراف و گرایش به الگوهای نادرست جلوگیری کند. در جامعه امروز، بسیاری از آسیب‌ها و مشکلات دختران، ریشه در فقدان محبت و توجه کافی در خانواده دارد. اگر این خلأهای عاطفی پر نشود، دختران ممکن است به‌دنبال جبران آن در فضای بیرون از خانه بگردند که متأسفانه مبتنی نخواهد داشت. در اساس تجربیات، هیچ کس دلسوزتر از پدر و مادر برای فرزند خود نیست. بنابراین باید در رفتارهای خود دقت داشته باشیم تا فرزندانمان به ویژه دختران در مسیر صحیح هدایت شوند. حق کامل یک شخصیت‌سازی که می‌تواند الگویی کامل برای دختران باشد، حضرت فاطمه معصومه (س) است. ایشان از نظر علم‌دوستی و شخصیت علمی‌اش می‌تواند برای دختران الگو باشد. حضرت معصومه(س) به‌خوبی در محیطی علمی رشد یافت و خود نیز در جست‌وجوی علم و معرفت بود. زندگی ایشان نشان می‌دهد علم‌آموزی برای دختران نه‌تنها ضروری دنیوی است، بلکه یکی است به سوی سعادت ابدی. این موضوع در نهج‌البلاغه نیز به طور واضح مطرح شده که انسان باید در این دنیا ابزار حیات ابدی را فراهم کند.

در این راستا، توجه به عزت نفس و کرامت انسانی برای دختران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. عزت نفس به تنها به‌عنوان یک صفت اخلاقی در جامعه قابل توجه است، بلکه در برابر آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی به‌ویژه در فضای امروزی که دشمنان فرهنگی تلاش می‌کنند این عزت نفس را از دختران بگیرند، ضروری است. یکی از ویژگی‌های برجسته حضرت معصومه(س) همین کرامت و عزت نفس است. ایشان در برخورد با دیگران هیچ‌گاه اجازه نمی‌دادند به شخصیت‌شان توهین شود و این متانت، از درون شخصیت ایشان نشئت می‌گرفت. از دیگر ویژگی‌های حضرت معصومه(س) می‌توان به نقش‌آفرینی دختران اشاره کرد. ایشان در عین حال که در مسیر صحیح زندگی هدایت کنند، اجازه بدهند دختران به راحتی در مسیر صحیح زندگی هدایت کنند. این پیوند معنوی باعث می‌شود دختران در برابر مشکلات اجتماعی و فرهنگی مقاوم‌تر شوند و کمتر در معرض آسیب‌های روحی و روانی قرار گیرند. در نهایت، خانواده‌ها باید در تربیت دختران خود به‌ویژه دختران دم‌بخت، به عنوان الگو عمل کنند. این الگو باید با چالش‌هایی همراه است، اما عوامل متعددی در شکل‌دهی به هویت دختران در فرهنگ دینی و ملی ما تأثیرگذارند. اولین عامل، منابع دینی اسلامی مانند قرآن و روایات است که مفاهیمی چون حیا، عفت، علم‌آموزی و ویژگی‌های شخصیتی چون حضرت زینب و حضرت معصومه(س) را به عنوان الگوهای بارز در این زمینه معرفی می‌کند. این شخصیت‌ها با ویژگی‌هایی همچون حیا، عفت، دین و امامت، به عنوان الگوهای سازنده هویت زنان مسلمان شناخته می‌شوند. علاوه بر این تاریخ باستانی ایران نیز در این زمینه نقش قابل توجهی ایفا می‌کند. نهادهای تربیتی از جمله خانواده، مدرسه و رسانه‌ها نیز نقش اساسی در شکل‌دهی هویت دختران دارند. به‌ویژه خانواده که می‌تواند با ایجاد الگوی مناسب، هویت فرزند خود را به‌خوبی شکل دهد. در این زمینه، نقش مادران بسیار مهم است؛ مادر اگاه و فهمیده می‌تواند به‌طور مؤثر در رشد هویت فرزند خود تأثیرگذار باشد. علاوه بر این نیز نقش اساسی در شکل‌دهی هویت دختران دارد